

32

בהר Behar

Leviticus 25:1-26:2

- וידבר יהוה אל־משה בהר סיני לאמר: 1 יהוה spoke to Moses on Mount Sinai:
- דבר אל־בני ישראל ואמרת אל־הם כי תבאו אל־הארץ אשר אני 2 Speak to the Israelite people and say to them:
נתן לכם ושבתה הארץ שבת ליהוה: When you enter the land that I assign to you, the
land shall observe a sabbath of יהוהי.
- שש שנים תזרע שלך ושש שנים תזמר כרמך ואספת 3 Six years you may sow your field and six years you
את־תבואתה: may prune your vineyard and gather in the yield.
- ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת ליהוה שדה לא 4 But in the seventh year the land shall have a
תזלע וכרמך לא תזמר: sabbath of complete rest, a sabbath of יהוהי: you
shall not sow your field or prune your vineyard.
- את ספיח קצירך לא תקצור ואת־ענבי נזירך לא תבצר שנת 5 You shall not reap the aftergrowth of your harvest
שבתון יהיה לארץ: or gather the grapes of your untrimmed vines; it
shall be a year of complete rest for the land.
- והיה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך ולאמתך ולשכירך 6 But you may eat whatever the land during its
ולתושבך הגרים עמך: sabbath will produce—you, your male and female
slaves, the hired and bound laborers who live with
you,
- ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהיה כל־תבואתה לאכל: 7 and your cattle and the beasts in your land may
eat all its yield.
- וספרת לך שבע שבתות שנים שבע פעמים והיו לך 8 You shall count off seven weeks of years—seven
ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה: times seven years—so that the period of seven
weeks of years gives you a total of forty-nine
years.
- והעברת שופר תרועה בחדש השבעי בעשור לחדש ביום 9 Then you shall sound the horn loud; in the seventh
הכפלים תעבירו שופר בכל־ארצכם: month, on the tenth day of the month—the Day of
Atonement—you shall have the horn sounded
throughout your land
- וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ לכל־ישיביה 10 and you shall hallow the fiftieth year. You shall
יובל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל־אחוזתו ואיש אל־משפחתו proclaim release (release Others “liberty.”)
תשבּו: throughout the land for all its inhabitants. It
shall be a jubilee (jubilee Heb. yobel, “ram” or
“ram’s horn.”) for you: each of you shall return
to your holding and each of you shall return to
your family.
- יובל הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם לא תזרעו ולא תקצרו 11 That fiftieth year shall be a jubilee for you: you
את־ספיחיה ולא תבצרו את־נזיריה: shall not sow, neither shall you reap the
aftergrowth or harvest the untrimmed vines,
- כי יובל הוא קדש תהיה לכם מן־השדה תאכלו את־תבואתה: 12 for it is a jubilee. It shall be holy to you: you
may only eat the growth direct from the field.
- בשנת היובל הזאת תשבּו איש אל־אחוזתו: 13 In this year of jubilee, each of you shall return
to your holding.

- 14 When you sell property to your neighbor, (neighbor I.e., fellow Israelite; see v. 46.) or buy any from your neighbor, you shall not wrong one another.
- 15 In buying from your neighbor, you shall deduct only for the number of years since the jubilee; and in selling to you, that person shall charge you only for the remaining crop years:
- 16 the more such years, the higher the price you pay; the fewer such years, the lower the price; for what is being sold to you is a number of harvests.
- 17 Do not wrong one another, but fear your God; for I am your God.
- 18 You shall observe My laws and faithfully keep My rules, that you may live upon the land in security;
- 19 the land shall yield its fruit and you shall eat your fill, and you shall live upon it in security.
- 20 And should you ask, "What are we to eat in the seventh year, if we may neither sow nor gather in our crops?"
- 21 I will ordain My blessing for you in the sixth year, so that it shall yield a crop sufficient for three years.
- 22 When you sow in the eighth year, you will still be eating old grain of that crop; you will be eating the old until the ninth year, until its crops come in.
- 23 But the land must not be sold beyond reclaim, for the land is Mine; you are but strangers resident with Me.
- 24 Throughout the land that you hold, you must provide for the redemption of the land.
- 25 If one of your kin is in straits and has to sell part of a holding, the nearest redeemer (nearest redeemer I.e., the closest relative able to redeem the land.) shall come and redeem what that relative has sold.
- 26 If any party has no one to be redeemer but prospers and acquires enough to redeem with,
- 27 the years since its sale shall be computed and the difference shall be refunded to the party to whom it was sold, so that the person returns to that holding.
- וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעַמִּיתְכֶּם אֹךְ קָנָה מִיָּד עַמִּיתְכֶּם אֶל־תִּוְּנוּ אִישׁ אֶת־אֶחָיו:
- בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְכֶּם בְּמִסְפַּר שָׁנֵי־תְבוּאָת יִמְכְּרֶלָךְ:
- לְפִי | רַב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָהוּ וּלְפִי מְעַט הַשָּׁנִים תִּמְעִיט מִקְנָהוּ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאָת הוּא מֶכֶר לָךְ:
- וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עַמִּיתוֹ וַיִּרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְיִשְׁבַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ לְבֶטַח:
- וְנִתְּנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּה וְאָכַלְתֶּם לְשָׂבַע וְיִשְׁבַּתֶּם לְבֶטַח עָלֶיהָ:
- וְכִי תֹאמְרוּ מִה־נֹּאכָל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ:
- וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וַעֲשֵׂת אֶת־הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים:
- וְזָרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְאָכַלְתֶּם מִן־הַתְּבוּאָה יָשֵׁן עַד | הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֵׁן:
- וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַּר לְצִמְתָּהּ כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:
- וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גֹּאֲלָה תִתְּנוּ לָאָרֶץ:
- כִּי־יִמּוֹךְ אֶחָיֶךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וְגָאֵל אֶת מִמֶּכֶר אֶחָיו:
- וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהִשְׁגִּיחַ יָדוֹ וּמִצָּא כֶּדִי גֹאֲלָתוֹ:
- וְחֹשֶׁב אֶת־שָׁנָיו מִמֶּכְרוֹ וְהִשְׁיֵב אֶת־הַעֲדָף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכְרָהוּ וְשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ:

- 28 ואם לא־מצאָה ידוֹ דִּי הַשִּׁיב לוֹ וְהָיָה מִמֶּכְרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שָׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בִּיבֹל וְשָׁב לֵאחֻזּוֹ:
If that person lacks sufficient means to recover it, what was sold shall remain with the purchaser until the jubilee; in the jubilee year it shall be released, so that the person returns to that holding.
- 29 וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד־תֵּם שָׁנָה מִמֶּכְרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ:
If any party sells a dwelling house in a walled city, it may be redeemed until a year has elapsed since its sale; the redemption period shall be a year.
- 30 וְאִם לֹא־יִגְאָל עַד־מָלְאֵת לוֹ שָׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּעִיר אֲשֶׁר־[לוֹ] (לֹא) חֲמָה לַצִּמִּיתָת לַקֹּנֶה אֹתוֹ לְדֹרְתָיו לֹא יֵצֵא בִּיבֹל:
If it is not redeemed before a full year has elapsed, the house in the walled city shall pass to the purchaser beyond reclaim throughout the ages; it shall not be released in the jubilee.
- 31 וּבְתֵי הַחֲצִלִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֲמָה סָבִיב עַל־שְׂדֵה הָאֶרֶץ יִחָשְׁבּ גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לוֹ וּבִיבֹל יֵצֵא:
But houses in villages that have no encircling walls shall be classed as open country: they may be redeemed, and they shall be released through the jubilee.
- 32 וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גְּאֻלָּת עוֹלָם תִּהְיֶה לָלְוִיִּם:
As for the cities of Levi, the houses in the cities it holds: Levi shall forever have the right of redemption.
- 33 וְאֲשֶׁר יִגְאָל מִן־הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמֶּכְר־בֵּית וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבֹל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הֵוא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
(Meaning of first half of verse uncertain.) Such property as may be redeemed from Levi—houses sold in a city it holds—shall be released through the jubilee; for the houses in the cities of Levi are its holding among the Israelites.
- 34 וְשְׂדֵה מִגְרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמְכֹר כִּי־אֲחֻזָּת עוֹלָם הֵוא לָהֶם:
But the unenclosed land about its cities cannot be sold, for that is its holding for all time.
- 35 וּכְיִי־מֹוֹךְ אֲחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחֲזִיקְתָּ בּוֹ גֵר וְתוֹשֵׁב וְחִי עִמָּךְ:
If your kin, being in straits, come under your authority, and are held by you as though resident aliens, let them live by your side:
- 36 אֲל־תִּקַּח מֵאֹתוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית וַיֵּרָאֲתָ מֵאֲלֵהֶיךָ וְחִי אֲחִיךָ עִמָּךְ:
do not exact advance or accrued interest, (advance or accrued interest I.e., interest deducted in advance, or interest added at the time of repayment.) but fear your God. Let your kin live by your side as such.
- 37 אֲת־כֶּסֶף־לֹא־תִתֶּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבִמְרִבִּית לֹא־תִתֶּן אֶכְלֶךָ:
Do not lend your money at advance interest, nor give your food at accrued interest.
- 38 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם לִתֶּן לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים:
I am your God, who brought you out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.
- 39 וּכְיִי־מֹוֹךְ אֲחִיךָ עִמָּךְ וְנִמְכַּרְלָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדֶת עֶבֶד:
If your kin under you continue in straits and must be given over to you, do not subject them to the treatment of a slave.
- 40 כְּשֹׁכֵר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיּוֹבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ:
Remaining with you as a hired or bound laborer, they shall serve with you only until the jubilee year.

- 41 ויצא מעמך הוא ובניו עמו ושב אל-משפחתו ואל-אחזת אבותיו ישוב: Then they, along with any children, shall be free of your authority; they shall go back to their family and return to the ancestral holding.—
- 42 כי-עבדי הם אשר-הוצאתי אתם מארץ מצרים לא ימכרו ממכרת עבד: For they are My servants, whom I freed from the land of Egypt; they may not give themselves over into servitude.—
- 43 לא-תרדה בו בפרך ויראת מאלהיך: You shall not rule over them ruthlessly; you shall fear your God.
- 44 ועבדך ואמתך אשר יהיו-לך מאת הגוים אשר סביבתיכם מהם תקנו עבד ואמה: Such male and female slaves as you may have—it is from the nations round about you that you may acquire male and female slaves.
- 45 וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם אשר הולידו בארצכם והיו לכם לאחזה: You may also buy them from among the children of aliens resident among you, or from their families that are among you, whom they begot in your land. These shall become your property:
- 46 והתנחלתם אתם לבניכם אחריכם לרשת אחזה לעלם בהם תעבדו ובאחיקם בני-ישראל איש באחיו לא-תרדה בו בפרך: you may keep them as a possession for your children after you, for them to inherit as property for all time. Such you may treat as slaves. But as for your Israelite kin, no one shall rule ruthlessly over another.
- 47 וכי תשיג יד גר ותושב עמך ומך אחיך עמו ונמכר לגר תושב עמך או לעקר משפחת גר: If a resident alien among you has prospered, and your kin, being in straits, comes under that one's authority and is given over to the resident alien among you, or to an offshoot of an alien's family,
- 48 אחרי נמכר גאלה תהיה-לו אחד מאחיו יגאלנו: [your kin] shall have the right of redemption even after having been given over. [Typically,] a brother shall do the redeeming,
- 49 או-ידדו או בן-ידדו יגאלנו או-משאר בשרו ממשפחתו יגאלנו או-השיגה ידו ונגאל: or an uncle or an uncle's son shall do the redeeming—anyone in the family who is of the same flesh shall do the redeeming; or, having prospered, [your formerly impoverished kin] may do the redeeming.
- 50 וחשב עסקיהו משנת המכרו לו עד שנת היבל והיה כסף ממכרו במספר שנים כימי שכיר יהיה עמו: The total shall be computed with the purchaser as from the year of being given over to the other until the jubilee year; the price of sale shall be applied to the number of years, as though it were for a term as a hired laborer under the other's authority.
- 51 אם-עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו מכסף מקנתו: If many years remain, [your kin] shall pay back for the redemption in proportion to the purchase price;
- 52 ואם-מעט נשאר בשנים עד-שנת היבל וחשב-לו כפי שליו ישיב את-גאלתו: and if few years remain until the jubilee year, so shall it be computed: payment shall be made for the redemption according to the years involved.

53 כשֹׁכֵר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא־יִרְדֹּנּוּ בְּפָרֶךְ לְעֵינָיו:
One shall be under the other's authority as a laborer hired by the year; the other shall not rule ruthlessly in your sight.

54 וְאִם־לֹא יִגָּאֵל בְּאֶלֶּה וַיֵּצֵא בְּשָׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ:
If not redeemed in any of those ways, that person, along with any children, shall go free in the jubilee year.

55 כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
For it is to Me that the Israelites are servants: they are My servants, whom I freed from the land of Egypt—I, your God הוּדִי.

26

1 לֹא־תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִים וּפְסֵל וּמִצֵּבָה לֹא־תִקְיִמוּ לָכֶם וְאִבֹּן מִשְׁכֵּלִית לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרֶצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
You shall not make idols for yourselves, or set up for yourselves carved images or pillars, or place figured (figured Meaning of Heb. maskith uncertain; cf. Num. 33.52.) stones in your land to worship upon, for I הוּדִי am your God.

2 אֶת־שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה:
You shall keep My sabbaths and venerate My sanctuary, Mine, הוּדִי's.